

POSTANOWIENIE

Dnia 21 listopada 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Romualda Spyt (przewodniczący)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSA Jolanta Frańczak (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku K. J.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w W.
o wysokość emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 21 listopada 2011 r.,
zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego
z dnia 27 kwietnia 2011 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 5 maja 2010 r. oddalił apelację ubezpieczonego K. J. od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 14 maja 2009 r., którym oddalono odwołanie ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w W. z dnia 19 sierpnia 2008 r., odmawiającej przeliczenia podstawy wymiaru emerytury.

Powyższy wyrok zaskarżył skargą kasacyjną pełnomocnik ubezpieczonego wskazując na wezwanie Sądu Apelacyjnego, że wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi kwotę 10.368 zł. Natomiast organ rentowy w piśmie z dnia 14 grudnia 2010 r. podał, że wyrównanie emerytury ubezpieczonego od dnia 1 kwietnia 2008 r. do dnia 30 listopada 2010 r. wynosiłoby kwotę 12.563,33 zł.

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 10 marca 2011 r. (II UK 15/11) na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. zwrócił Sądowi Apelacyjnemu skargę kasacyjną w celu sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W., wykonując zarządzenie Sądu Apelacyjnego z dnia 29 marca 2011 r., przedstawił wyliczenie wartości przedmiotu sporu jako dwunastokrotność różnicy między emeryturą wypłacaną a żadaną przez ubezpieczonego. Hipotetyczna wysokość emerytury ubezpieczonego od dnia 1 kwietnia 2008 r. wynosiłaby kwotę 2.554,38 zł brutto, a wysokość wypłacanej emerytury stanowi kwota 2.196,86 zł brutto, a zatem różnica stanowi kwotę 357,52 zł brutto. W tej sytuacji wartość przedmiotu sporu, stanowiąca dwunastokrotność różnicy w wysokości emerytury ubezpieczonego, wynosi kwotę 4.290, 24 zł.

Pełnomocnik ubezpieczonego w piśmie procesowym z dnia 20 kwietnia 2011 r. podał, że uwzględniając postanowienie Sądu Najwyższego oraz stanowisko organu rentowego przedstawione w piśmie z dnia 14 grudnia 2010 r., wartość przedmiotu zaskarżenia obliczona zgodnie z treścią art. 22 k.p.c. stanowi kwotę 18.846 zł.

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2011 r. odrzucił skargę kasacyjną ubezpieczonego od wyroku tego Sądu z dnia 5 maja 2010 r.

Sąd Apelacyjny w pierwszej kolejności wskazał, że skarga kasacyjna jako wyjątkowy środek prawny może być wniesiona do Sądu Najwyższego z zachowaniem reguł wymienionych w art. 398¹ - 398²¹ k.p.c. W myśl art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna nie przysługuje w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Sąd drugiej instancji podniósł, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wartość sporu określa przedmiot decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych. W tej sprawie ubezpieczony odwołał się od decyzji odmawiającej ustalenia wysokości emerytury, a więc wartość

przedmiotu zaskarżenia wyraża kwota obliczona według reguł określonych w art. 22 k.p.c. jako suma różnicy świadczeń za okres jednego roku. Nie może stanowić wartości przedmiotu zaskarżenia kwota 18.846 zł wskazana przez pełnomocnika ubezpieczonego w piśmie procesowym z dnia 20 kwietnia 2011 r., ponieważ została podana w celu obejścia wymogu z art. 398² § 1 k.p.c. oraz z pominięciem metody wyliczenia.

W ocenie Sądu drugiej instancji ubezpieczony powinien uzasadnić szczegółowo, wraz z działaniami matematycznymi, jak obliczył wartość przedmiotu zaskarżenia, a w szczególności, jaki wskaźnik waloryzacji zastosował i za jaki okres, jakich konkretnie miesięcy dotyczy, czy jest on stały, czy zróżnicowany w zależności od przyjętego okresu. Okres, w jakim powinien poruszać się ubezpieczony, zgodnie z brzmieniem art. 22 k.p.c., powinien dotyczyć jednego roku. Takich wyliczeń pełnomocnik skarżącego nie przedstawił, a skarga kasacyjna podlega odrzuceniu, jeżeli mimo wezwania Sądu, strona zobowiązania tego nie wykonuje w ogóle bądź wykonuje je niewłaściwie (pozornie), w oderwaniu od obiektywnego kryterium i podstaw, na których winno być oparte obliczenie oraz nieadekwatnie do przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną, co jednoznacznie wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego (postanowienie z dnia 13 października 2009 r., II UK 234/08, LEX nr 553692 oraz z dnia 13 maja 2005 r., II UZ 25/05, OSNP 2005 nr 23, poz. 383).

Powyższe okoliczności zadecydowały o odrzuceniu skargi kasacyjnej jako niedopuszczalnej.

Pełnomocnik ubezpieczonego w zażaleniu na powyższe postanowienie domagał się uchylenia w całości zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w zakresie wynikającym z postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2011 r. (II UK 15/11), w szczególności co do ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia oraz zasądzenia kosztów postępowania zażaleniowego wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił naruszenie art. 22 k.p.c., poprzez błędną jego wykładnię oraz niewłaściwe zastosowanie w wyniku przyjęcia, że przepis ten umożliwia ustalenie wartości przedmiotu sporu jako różnicy pomiędzy wartością świadczenia dochodzonego w sprawie i wartością świadczenia

otrzymywanego przez ubezpieczonego od organu rentowego. W uzasadnieniu zażalenia skarżący zarzucił, że stanowisko takie nie znajduje żadnego uzasadnienia prawnego, ponieważ przepis art. 22 k.p.c. określając zasady ustalania wartości przedmiotu sporu w sprawach świadczeń powtarzających się jednoznacznie odwołuje się do wysokości świadczeń za rok a nie do różnicy świadczeń. Oznacza to, że w rozpoznawanej sprawie trafnie wskazano jako wartość przedmiotu sporu roczną wartość świadczenia emerytalnego a nie różnicę pomiędzy wartościami świadczeń. Istotne znaczenie ma ponadto fakt, że roszczenie nie obejmuje wyłącznie świadczeń przyszłych, ale dotyczy również świadczeń jakie należne byłyby na rzecz ubezpieczonego poczynawszy od daty złożenia wniosku załatwionego negatywnie zaskarżoną w tym postępowaniu decyzją organu rentowego. W tym zakresie, nawet przy przyjęciu interpretacji powołanej w zaskarżonym postanowieniu Sądu drugiej instancji co do ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia jako różnicy hipotetycznego i faktycznego świadczenia za okres jednego roku, ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia obejmować musiałyby sumę należności składających się z:

- a) kwoty należności obliczonych za okres od daty złożenia wniosku do daty złożenia skargi kasacyjnej w trybie art. 21 k.p.c.,
- b) kwoty należności przyszłych obliczonych z zastosowaniem art. 22 k.p.c., przy czym suma obydwu tych kwot w każdym przypadku stanowiłaby wartość wyższą od 10.000 zł.

Ponadto pełnomocnik ubezpieczonego zarzucił, iż z treści postanowienia Sądu Najwyższego wydanego w niniejszej sprawie wynika jednoznacznie, że w każdym przypadku zakwestionowania przez Sąd drugiej instancji kwoty wskazanej jako wartość przedmiotu zaskarżenia, powinna być ona ustalana wyłącznie przez ten Sąd. Takich ustaleń nie dokonał samodzielnie Sąd Apelacyjny, a tym samym brak jest jakichkolwiek podstaw do wydania postanowienia dotyczącego odrzucenia skargi kasacyjnej. Zaskarżone postanowienie uniemożliwienia także stronie obronę jej praw, a tym samym postępowanie w tym w procesie dotknięte jest sankcją nieważności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest bezzasadne. Zgodnie z treścią art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, w sprawach gospodarczych – niższa niż siedemdziesiąt pięć tysięcy złotych, a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych – niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Sprawa, której przedmiotem sporu jest wysokość emerytury, jest sprawą o prawo majątkowe, a dopuszczalność skargi kasacyjnej uzależniona jest od wartości przedmiotu zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 20 stycznia 2011 r., II UZ 39/10, LEX nr 786804; z dnia 11 grudnia 2009 r., II UZ 44/09, LEX nr 583826; z dnia 24 czerwca 2009 r., II UZ 17/09, LEX nr 519962).

Stosownie do treści art. 22 k.p.c. w sprawach o prawo do świadczeń powtarzających się wartość przedmiotu sporu stanowi suma świadczeń za jeden rok, a jeżeli świadczenia trwają krócej niż rok - za cały czas ich trwania. Utrwalonym poglądem w orzecznictwie Sądu Najwyższego jest, że jeżeli przedmiotem sporu sądowego nie jest prawo do emerytury lecz tylko jej wysokość, to o zaskarżeniu skargą kasacyjną decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia obliczona na podstawie art. 22 k.p.c. Stanowi ona różnicę między wysokością świadczenia wypłacanego przez organ rentowy i wysokością świadczenia żądanego przez ubezpieczonego w skali jednego roku (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 listopada 2010 r., II UZ 30/10, LEX nr 707896; z dnia 3 lutego 2010 r., II UK 314/09, LEX nr 604214; z dnia 6 stycznia 2010 r., I UK 289/09, LEX nr 577827; z dnia 27 października 2009 r., II UZ 36/09, LEX nr 564802; z dnia 13 października 2009 r., II UK 234/08, LEX nr 553692; z dnia 6 listopada 2008 r., II UZ 48/06; z dnia 13 stycznia 2006 r., I UZ 47/05, OSNP 2007 nr 3-4, poz. 56; z dnia 10 kwietnia 2002 r., II UZ 31/02, LEX nr 54791; z dnia 28 listopada 2001 r., II UZ 80/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 449; z dnia 13 marca

2001 r., II UZ 15/01, OSNP 2003 nr 2, poz. 49; z dnia 13 marca 2001 r., II UZ 13/01, OSNP 2003 nr 2, poz. 47).

Prawidłowa wykładnia przepisu art. 22 k.p.c. w sprawach o wysokość emerytury nie daje podstaw, aby wartość przedmiotu zaskarżenia odnosić do kwoty emerytury, która ustalona byłaby według zasad, które podaje skarżący w odwołaniu, ale do różnicy pomiędzy hipotetyczną wartością emerytury, jaką skarżący otrzymywałby, gdyby jego żądanie ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego zostało uwzględnione, a wartością emerytury pobieranej (tak również w postanowieniach Sądu Najwyższego: z dnia 8 stycznia 1997 r., II UKN 40/96, OSNAPiUS 1997 nr 16, poz. 301; z dnia 18 października 2000 r., II UZ 123/00, OSNAPiUS 2002 nr 15, poz. 370; z dnia 23 listopada 2007 r., II UZ 30/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 54).

Powyższe okoliczności wskazują, że wartość przedmiotu zaskarżenia w rozpoznawanej sprawie nie może wynosić kwoty należności obliczonych za okres od daty złożenia przez skarżącego w organie rentowym wniosku o przeliczenie podstawy wymiaru emerytury do daty złożenia skargi kasacyjnej, ani kwoty emerytury, która ustalona byłaby według zasad podanych przez skarżącego, a wyłącznie kwotę 4.290,34 zł, będącą dwunastokrotnością kwoty stanowiącej różnicę pomiędzy hipotetyczną wartością emerytury, jaką skarżący otrzymywałby, gdyby jej żądanie ustalenia wysokości podstawy wymiaru emerytury zostało uwzględnione, a wartością emerytury pobieranej. W sprawach o przeliczenie podstawy wymiaru emerytury wartość przedmiotu zaskarżenia ustala się na podstawie art. 22 k.p.c. i nie ma zastosowania art. 21 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2011 r., II UZ 3/11, LEX nr 844749). Należy mieć na względzie, że skarżący nie domagał się wyrównania emerytury za okres wcześniejszy, podkreślając w zażaleniu, że decydujące znaczenie ma data złożenia wniosku w organie rentowym.

Błędnie zarzuca skarżący, że Sąd drugiej instancji wartość przedmiotu zaskarżenia ustalił z naruszeniem wytycznych zawartych w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2011 r. (II UK 15/11). Z treści postanowienia wynika, że w przypadku, gdy Sąd drugiej instancji kwestionuje podaną przez stronę wartość przedmiotu zaskarżenia, ma obowiązek samodzielnego ustalenia tej wartości na

podstawie art. 25 § 1 k.p.c. i czynność ta nie może być dokonana przez przeciwnika procesowego strony skarżącej. Powyższe stwierdzenie dotyczyło przedstawienia skargi kasacyjnej w oparciu o wskazaną przez obie strony wartość przedmiotu zaskarżenia, której nie weryfikował Sąd drugiej instancji, mimo iż przepis art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. nakłada na sąd drugiej instancji oraz Sąd Najwyższy obowiązek kontroli dopuszczalności skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia przysługującego poza tokiem instancji i weryfikacji wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia w celu wyeliminowania przypadków nieprawidłowego oznaczenia tej wartości w zamiarze zapewnienia sobie dostępu do postępowania kasacyjnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2010 r. II UK 314/09, LEX nr 604214).

Obecnie wartość ta została ustalona zgodnie z regułą wynikającą z art. 22 k.p.c. a jedynie Sąd drugiej instancji posiłkował się wyliczeniami, które zgodnie z wezwaniem przedstawił organ rentowy dokonując wyliczenia hipotetycznej wysokości emerytury, która przysługiwałaby skarżącemu przy uwzględnieniu odwołania.

W tym stanie rzeczy, uznając stanowisko Sądu Apelacyjnego zawarte w zaskarżonym postanowieniu za prawidłowe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji.